densea. P a l m Th., 1955: Särtryck ur Entomologisk Tidskrift ARG. 76, Häfte 1 21/6.

DALŠÍ NÁLEZY VZÁCNÝCH LEPIDOPTER V ČESKOSLOVENSKU.

(Doplňky prodromů Čech a Slovenska, seznamu Moravy)

Jaroslav W i c h r a

Podkladem k studiu motýlí fauny Československa zůstává stále v Čechách Sterneckův Prodromus z r. 1929, na Moravě dílo H. Skaly z r. 1912 s doplňky a na Slovensku nový Prodromus z roku 1964 od prof.Karla Hrubého. Prostudoval jsem velké množství drobných článků ve všech časopisech u nás vycházejících, dále pak veškerou dostupnou literaturu. Jelikož v dohledné době nelze pro Čechy a Moravu očekávat vydání Prodromu motýlí fauny v českém jazyce, rozhodl jsem se zveřejnit některé svoje závažné nálezy druhu motýlů, nových pro Československo, případně pro Čechy, Moravu nebo Slovensko. V pořadí druhů zachovávám stejný systém, který použil Hrubý v Prodromu Slovenska. Veškeré doklady a materiál se nachází v mé sbírce, pokud není jinak uvedeno.

Scopula infirmaria Rbr. (Syn. Acidalia infirmaria Rbr.)

Nový druh pro Československo. - Vyskytuje se v zemích kolem Středozemního moře, kde létá v červnu a v červenci, pak též v září. Ekologie tohoto druhu není známa. V Čechách ani na Moravě nebyla tato píďalka dosud zjištěna a výskyt není pravděpodobný. - Dne 30.VII.1964 v Kamenici nad Hronom mně přiletělo na ultrafialové světlo pět bezvadných exemplářů. Dalšího jedince zjistil na stejné lokalitě Frant.Vichra, taktéž na ultrafialové světlo. Je to po Scopula politata Hb. a Sc. filicata Hb., jež jsem lovil na stejném místě, další vzácný druh thermofilního rodu Scopula.

Perizoma lugdunaria Herrich-Schäffer (Syn.Larentia lugdunaria H.-S.)

Nový druh pro Čechy. - Několikrát chycen na Moravě a na Slovensku, vždy jako veliká vzácnost žijící na vlhkých lokali-

tách. Jinak nejblíže znám z Rakouska a Maďarska. Dne 8.VII.1959 v Čelákovicích jsem lovil na světlo s doc.dr.M.Voldřichem; měli jsem tři petrolejové lampy. Na lampu, kterou Voldřich umístil na mokré místo při rákosí, přilétl jen jediný motýl - sameček P.lugdunaria H.-S., což bylo veliké překvapení. Dalšího jedince jsem na tomto místě chytil dne 17.července 1960.

Eupithecia (Tephroclystia) gueneata Mill.

Nový druh pro Československo - známý z Maďarska a dalších zemí jižní Evropy. V Čechách ani na Slovensku doposud nebyl zjištěn. Den 6.VII.1953 jsem v Klentnici na jižní Moravě chytil na ultrafialové světlo dva exempláře tohoto velmi vzácného motýla. Housenka žije v září na Pimpinella saxifraga. Dá se očekávat výskyt tohoto druhu také na teplých lokalitách jižního Slovenska.

Lomographa dilectaria Hübner.

Nový druh pro Čechy. - Tento druh známý nejblíže z Rakouska a Maďarska vyskytuje se také vzácně na jižní Moravě a hojněji na jižním Slovensku v topolových porostech. Dne 28.VII.1960 v Čelákovicích jsem na mokré lokalitě ulovil na petrolejovou lampu (200 svíček) jednoho bezvadného samečka, čerstvě vylíhlého. Je to další vzácný motýl ze středního Polabí, kde se dosud málo chytalo v noci.

Noctua interposita Hübner (Syn.Agrotis comes f.interposita Hb.)

Nový druh pro Čechy a Slovensko. - Boursinem (1963) zjištěna v celé řadě evropských států. V pěkném článku kolektivu Marek, Spitzer, Starý, 1964, otištěném v Časopisu československé společnosti entomologické, jsme se dověděli o výskytu této můry v Československu - na více lokalitách na Moravě. V Čechách jsem tuto můru chytil v Radotíně u Prahy 9.VIII.1941 na vnadidlo (měl jsem ji jako A.comes f.ind.).Další jedince jsem viděl ve sbírce E.Bariczka, chytané kolem 1.IX.1963 na Karlštejně. Na Slovensku v Kamenici nad Hronom jsem 25.IX.1964 chytil několik exemplářů na světlo a na vnadidlo. V Prodromu Slovenska K. Hrubým publikovaná N.orbona Hufn. (Štúrovo Kr., Wa) je též N. interposita Hb. Další nálezy: Klentnice 8.září 1964, E.Bariczek leg.

Z trojice druhů N.comes, N.interposita a N.orbona je druh N.orbona nejvzácnější.

Mamestra cappa Hübner.

Nový druh pro Moravu. - Vyskytuje se v Rakousku a dále na jihu a jihozápadě Evropy. Jako novinka pro Československo publikována v Prodromu Slovenska - Štúrovo (Šš, Wa), kde jsem v červnu ulovil šest exemplářů buď na světlo nebo ve dne, sedících na kmenech. J.Šmelhaus chytil dva jedince za dne u Kamenice nad Hronom na telegrafních tyčích (22.V.1952). Dne 5.VII. 1950 jsem v Klentnici na Moravě chytil na ultrafialové světlo jednoho pěkného samečka. Housenka žije (podle různých údajů) na Delphinium, avšak nikdy jsem ji nenalezl.

Conisania leineri Frr. (Syn. Mamestra leineri Frr.)

Nový druh pro Slovensko. - Tento druh je znám nejblíže z Rakouska, Maďarska a Moravy, kde byla častěji u Klentnice chycena na světlo. Dne 26.VI.1962 jsem v Kamenici nad Hronom chytil jednu samičku na ultrafialové světlo. Čekal jsem marně na vykladení vajíček - samička za tři dny zašla.

Dryobotodes monochroma Esp. (Syn. Dryobota monochroma Esp.)

Potvrzení výskytu v Československu. - V Prodromu Slovenska jsou tři staré nedoložené údaje. Vzhledem k obtížné determinaci jsou nespolehlivé. Druh je hlášen z Polska, Rakouska, Maďarska a dále z jihu Evropy. Z Moravy je znám nespolehlivý údaj Skalův. Ve dnech 20.-23.září 1959 jsem v Kamenici nad Hronom chytil na petrolejovou lampu jednoho samečka a tři samičky, o kterých jsem se ihned domníval, že je to D.monochroma. Nejasno v literatuře jsem však překonal až po dlouhém studiu a ing.Marek preparátem genitálií podle Kostrowického potvrdil mou domněnku. Ke skupině Dryobotodes se ještě vrátím zvláštním článkem. Zatím uvádím jen hlavní znaky, podle nichž se rozezná od druhu D.protea. Má přední křídla širší a vydutější než D.protea a jsou bělošedá s černými kresbami a šupinkami. Zadní křídla jsou značně tmavší než u D.protea (hlavně v lemu). Šupinky na patagiích bílé, u D. protea šedohnědé. Tykadla samečků D.monochroma jsou štětinovitá, jemně obrvená (ve skupinkách). Tykadla samečků D.protea jsou výrazněji jehlancovitě zubatá. Rozdíl v tykadlech je vidět již

silnější lupou. Rozdíly v genitáliích jsou podstatné.

Cryphia receptricula Hübner (Syn. Bryophila receptricula Hb.)

Nový druh pro Moravu. - Je hlášena z více míst střední a jižní Evropy. Z Čech znám jen jeden starý, nespolehlivý údaj, avšak ze Slovenska známa z několika lokalit. V Remetských Hámrech jsem na světlo chytil jednoho samečka. Dne 13.VII.1950 v Klentnici na jižní Moravě přiletěli dva samečkové na ultrafialové světlo. Vzácný druh.

Miana literosa Haworth.

Nový druh pro Moravu. - Vyskytuje se vzácně v Německu, Maďarsku, místy ve východní Evropě. U nás pět roztroušených údajů z Čech a tři ze Slovenska. Vždy je chytána jednotlivě. Dne 17. VII.1950 v Klentnici jsem chytil jednoho samečka na ultrafialové světlo. Druhy rodu Miana všeobecně létají brzy z večera a přes početnost druhů tohoto rodu není přílet na světlo veliký.

Caradrina kadenii Freyer.

Nový druh pro Moravu. - Je známa z Maďarska a dále hojněji z jihu Evropy. Z Čech máme jen dva spolehlivé údaje. Na Slovensku je vzácná a byla chytána pouze v několika oblastech na jihu; sám jsem chytil u Štúrova 23.IX.1964 olétané exempláře. Dne 3. IX.1952 v Klentnici mně přiletěli dva jedinci na horské slunce. Později chytal tento druh M.Vorlíček v Lednici a Břeclavi.

Athetis lepigone Möschler (Syn. Hydrilla lepigone Möschl.)

Nový druh pro Československo. - Nejblíže byla lovena v Maďarsku a v Německu. V Čechách ani na Moravě nebyla zjištěna. V Prodromu Slovenska je u tohoto druhu poznámka "nepravděpodobné - bez dokladů (J.Bauer: Pezinok, Sološnica)". Dne 11.V.1962 v Kamenici nad Hronom jsem chytil jednoho samečka na ultrafialové světlo a kol.ing.Marek, který lovil na světlo asi 100 m dále, ulovil též jednoho samečka. Pět dalších jedinců, značně menších, jsem chytil na stejné lokalitě ve dnech 26.VII. až 8.VIII.1964. Motýli jsou bezvadní a jsou pravděpodobně druhou generací. Další nálezy na Slovensku: Remetské Hámre 5. až 17.června 1964, 6 exemplářů na ultrafialové světlo, (leg. Frant. Vichra. Karel Krušek chytil na stejném místě další A.lepigone.

Arenostola phragmitidis Hb. (Syn. Tapinostola phragmitidis Hb.)

Nový druh pro Československo. - Hojnější je pouze v severozápadní Evropě. Jinde v Evropě na močálovitých lokalitách je vzácný. Dne 3.VII.1950 v Šakvicích na Moravě mně přilétli na ultrafialové světlo tři jedinci tohoto druhu. Byl teplý večer před bouřkou a tehdy jsem chytil i další vzácné druhy, jako A. morrisii Dale, Eremobia ochroleuca Den. et Schiff. a Phyllophila obliterata Rmb.

Arenostola morrisii Dale (Syn. Tapinostola bondii Knaggs)

Nový druh pro Moravu. - Žije též v močálovitých krajinách celé Evropy a poněkud hojnější je v okolí Vídně. V Čechách druh nebyl zjištěn. Novým pro Československo je můj údaj, který jsem dal k dispozici prof. Hrubému pro Prodromus: Štúrovo, kde jsem chytil šest exemplářů 10.VI.1958 na ultrafialové světlo. Na Moravě jsem na světlo chytil jednoho pěkného samečka v Šakvicích dne 3.VII.1950.

Archanara dissoluta Treitschke (Syn. Nonagria dissoluta Tr.)

Nový druh pro Čechy. - Také tento druh je znám z močálovitých oblastí převážně severní Evropy. Na Slovensku jsem 30.VI. 1951 ve Štúrově chytil dva exempláře na světlo petrolejové lampy. Není mně známo, vyskytuje-li se A.dissoluta též na Moravě. Dne 17.VII.1960 přiletěl mně v Čelákovicích na petrolejovou lampu pěkný sameček. Další tři exempláře z téže lokality, chycené 7.VII.1953, má ve své sbírce doc.M.Voldřich. Na této lokalitě létají všechny naše druhy rodu Archanara.

Chloridea maritima Graslin (Syn.Heliothis dipsacea v. maritima Grasl.)

Nový druh pro Čechy. - Tento samostatný druh byl dříve mylně považován za formu Ch.dipsacea L. Vyskytuje se v celé Evropě v několika subspecích. V našich krajích jako ssp. bulgarica Draut 1938 (K.Hrubý). V Prodromu Slovenska je hlášena ze Štúrova a z Košic. Létá ve dne při slunečním svitu a v noci ke světlu. Dne 30.VII.1964 jsem chytil několik exemplářů ve Štúrově na ultrafialové světlo. Na jižní Moravě je běžná na suchých teplých lokalitách. Dne 5.VIII.1944 v Radotíně u Prahy jsem ve dne chy-

til jednoho samečka, kterého jsem až později určil jako Ch.maritima. Další doklady z pražského okolí: 14.VI.1964 Prokopské údolí a 18.VI.1964 Motol. Jistě bude zjištěna i na dalších vhodných lokalitách. J.Šmelhaus chytal tento druh v Sazené u Velvar na stepní lokalitě 20.VI.1946 za slunečního svitu.

Eustrotia candidula Den. et Schiff. (Syn. Erastria pusilla View.)

Nový druh pro Čechy. - Vyskytuje se běžně téměř ve všech okolních státech. Na jižní Moravě a na jižním Slovensku je na mokrých lokalitách hojný. V posledních letech se rozšiřuje z jihu a jihovýchodu přes klimaticky mírná místa Českomoravské vysočiny do Čech současně s druhy: Porphyrinia purpurina Hb., Tephrina arenacearia Den. et Schiff., Ascotis selenaria Den. et Schiff., a stává se místy hojná. Dne 17.VII.1952 jsem chytil v Polabí u Čelákovic první tři exempláře na světlo petrolejové lampy. Ve Svojšicích u Přelouče 2.VIII.1954 chytil další exempláře na světlo Fr.Komárek.

Celama cristatula Hübner (Syn. Nola cristatula Hb.)

Nový druh pro Čechy. - Chytána nejblíže v jižním Německu a v Maďarsku. Z Moravy jeden pochybný údaj Skalův, na Slovensku se vyskytuje vzácně na jižně položených lokalitách (Štúrovo, leg. Wichra). Dne 8.VIII.1959 jsem chytil na světlo petrolejové lampy jednoho samečka tohoto zajímavého druhu v Čelákovicích. Kromě C. cristatula přilétli ještě dva jedinci Roeselia albula Den. et Schiff., nový druh pro Čechy z roku 1951 (Dr.Goth) a několik Comacla senex Hb.

LITERATURA

B e r g m a n n A., 1954: Die Gross-Schmetterlinge Mitteldeutschlands, Leipzig/Jena. H r u b ý K., 1964: Prodromus Lepidopter Slovenska, Bratislava. K o s t r o w i c k i A.S., 1956: Sówki - Noctuidae. Klucze do oznacz.owadów Polski. XXVII, 53a: 1-124. Warszawa. M a r e k J., S p i t z e r K., S t a r ý J., 1964: Noctua interposita Hb. v Československu, Čas.Čs.spol. ent.1964, Praha. S k a l a H., 1912: Die Lepidopterenfauna Mährens. Verh.Nat.Ver., Brno. S k a l a H., 1936: Zur Lepidopte-

renfauna Mährens und Schlesiens, Brno. S p u l e r A., 1908: Die Schmetterlinge Europas. Stuttgart. S t e r n e c k J., 1929: Prodromus der Schmetterlingsfauna Böhmens. Karlovy Vary. W i c h r a J., 1949: Nová naleziště vzácnějších motýlů v Čechách. Čas. Čs.spol.ent. Praha.

PŘÍSPĚVEK K POZNÁNÍ ROZŠÍŘENÍ RODU APION HERBST (COL., CURCULIONIDAE) ŠLUKNOVSKÉHO VÝBĚŽKU (BOH. BOR.)

I.

Jaromír H a v e l k a

Naprostý nedostatek literárních údajů i materiálu rodu Apion Herbst šluknovského výběžku v našich sbírkách (při revizi rozsáhlých materiálů ve sbírkách Národního muzea v Praze jsem nenašel jediný doklad) mě přivedl k rozhodnutí věnovat této oblasti pozornost.

Ve dnech 6.-20.IX.1964 jsem provedl speciálně zaměřenou sběrnou exkurzi, jejíž výsledky v této studii předkládám.

Zvolil jsem nejvhodnější roční dobu pro sběr příslušníků rodu a při průzkumu samém jsem úzce spolupracoval s prof.Emilem Tumou z Rumburka, regionálním přírodovědeckým pracovníkem, s p. Hans Marschnerem ze Starých Křečan, velmi dobře fundovaným praktickým botanikem a znalcem místní flory, který vlastní rozsáhlou a dobře vedenou kartotéku rostlin celého výběžku a s Ing.Ant. Kuntem, ředitelem LMS ve Šluknově. Všem jmenovaným tímto srdečně děkuji za účinnou pomoc při své práci v terénu i při vyhodnocování výsledků. Díky jejich pomoci mi bylo možné v poměrně krátké době 14 dnů získat potřebný přehled o poměrech ve sledované oblasti a získat maximum dokladů.

Šluknovský výběžek tvoří dobře vymezený a vcelku uzavřený geografický celek vně české kotliny, ze severu přímo ovlivněný severoněmeckou nížinou. Výběžek je prakticky totožný se Šluknovskou pahorkatinou (= Lužický žulový masiv - pluton); jižní hranici tvoří tzv. Lužická porucha, táhnoucí se zhruba po čáře: Brtnický potok - Brtníky - Vápenný vrch - Rybniště - Jiřetín -